

Stortingets finanskomité
0026 Oslo

Oslo, 15. oktober 2010

NHOs kommentarer til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2011

Næringslivets Hovedorganisasjon vil med dette kommentere regjeringens forslag til statsbudsjett for 2011. Det er positivt at budsjettet har en tilnærmet nøytral virkning på den makroøkonomiske balansen og at vi nå nærmer oss handlingsregelen. Dette er viktig for norsk konkurranseutsatt næringsliv.

Den sterke veksten i Statens Pensjonsfond og handlingsregelen har gjennom de siste 5 årene gitt grunnlag for en meget høy generell vekst i utgiftene på statsbudsjettet. Denne utgiftsveksten burde i større grad ha vært brukt til å prioritere vekstfremmende investeringer for verdiskaping og fremtidens arbeidsplasser. Vi vet at Norge står overfor fremtidige utfordringer knyttet til eldrebølge og nedbygging av petroleumssektoren. Det er derfor svært viktig at det legges et godt grunnlag for fremtidig verdiskaping.

NHO ber Stortinget omprioritere innenfor statsbudsjett for å øke innsatsen på investeringsløft for forskning, utdanning og infrastruktur/samferdsel og på vekstfremmende skattereduksjoner i tråd med Stortingets egne forutsetninger gjennom handlingsregelen.

Vi vil anbefale Stortinget å gjøre følgende endringer på statsbudsjettet for 2011:

Skatte- og avgiftsområdet:

- Forslaget om adgang til å utskrive eiendomsskatt på all næringseiendom uten å måtte skrive ut eiendomsskatt i hele kommunen, bør ikke vedtas.
- Avskrivningssatsen for maskiner bør heves til 25 prosent, og utstyr som tjener produksjonsformål bør inngå i samme saldogruppe som maskiner.
- Formuesskatten på arbeidende kapital bør fjernes. Inn til det er gjennomført bør 80-prosentregelen gjeninnføres for å sikre at skatteregningen ikke overstiger inntekten.
- Det bør innføres en nøytral momsordning for statlig virksomhet, blant annet i helseforetakene.

Samferdsel:

- Etterslepet på vei og jernbane i Nasjonal transportplan (NTP) på 2,3 mrd kr bør tas igjen så raskt som mulig. Spesielt bør investeringene økes.
- Det bør åpnes for prosjektfinansiering gjennom økt samarbeid mellom det offentlige og private og gjennom bruk av flerårig budsjettering for raskere framdrift i prosjekter på veg og jernbane.
- Med store uløste investeringsutfordringer i lufthavnstrukturen bør det foreslåtte utbyttet fra Avinor reduseres.

Forskning, innovasjon og kompetanse:

- SkatteFUNN-ordningen bør utvides ved blant annet å øke timesatsen og fjerne taket på antall timer som er fradragsberettiget. Det bør innføres en ordning for økt støtte til forskningsintensive unge bedrifter.
- Bevilgningene til Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA) bør økes med 100 mill kroner.
- Det bør innføres adgang til direkte fradragsføring av FoU- kostnader.
- Basistilskuddet per lærling bør økes til samme nivå som elevkostnaden i videregående skole.

I tillegg vil NHO adressere enkelte sentrale områder innenfor arbeidsmarkedspolitikken:

- Arbeidslinjen må styrkes. Utformingen av ordningen med arbeidsavklaringspenger stimulerer i for liten grad til økt arbeidsinnsats for personer på trygd.
- Det må ikke innføres nye generelle ordninger som forkorter samlet arbeidstid. NHO er for tredeling av fødselspermisjonen, men den totale foreldrepermisjon bør ikke økes.
- Regionale verneombud må organiseres og administreres av Arbeidstilsynet.

Næringslivet spiller en avgjørende rolle for å sikre vår felles velferdsutvikling. Dersom vi gjennom politiske prioriteringer på kort sikt bidro til å løfte veksten i fastlands-Norge med bare en halv prosent årlig, ville det alene bidra til en økt verdiskaping på rundt 10 mrd kr og dermed en økt skatte- og avgiftsinngang til stat og kommuner på ca 5 mrd kr. Dette vil være ett viktig bidrag for å lukke det fremtidige gapet mellom sviktende oljeinntekter og økte utgifter som følge av eldrebølgen framover. Det er derfor viktig at vi handler i tide for å få tid til de nødvendige omstillinger i økonomien.

Våre vurderinger og forslag fremgår forøvrig av *NHOs kommentarer til Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2011*, vedlagt. Vi viser også til eget brev om skatte- og avgiftsopplegget i Prop. 1 LS (2010-2011).

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

John G. Bernander
Adm. direktør

Vedlegg: NHOs kommentarer til statsbudsjettet for 2011

NHOs kommentarer til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2011

1. Den økonomiske situasjonen ved fremleggelsen av budsjettet

Den økonomiske utviklingen i mange EU-land preges av lav kapasitetsutnyttning, høy arbeidsledighet og høy offentlig gjeld. Dersom dette fører til en ny runde med sviktende tillit i husholdningene og høy sparerate, kan resultatet bli en ond sirkel som forsterker og forlenger lavkonjunkturen. Norsk økonomi er for tiden svært gunstig i forhold til situasjonen i det øvrige Europa, men også norsk økonomi har utviklet seg svakere enn ventet. Vi har hatt svak konsumvekst og lite nybygging av boliger, noe som blant annet skyldes høy gjeldsbyrde og frykt for økte renter i husholdningene, og et usikkert arbeidsmarked. Investeringer i næringsvirksomhet er på et lavt nivå, og NHOs medlemsundersøkelse, Næringslivets økonomibarometer, viser at de heller ikke kan ventes å øke noe særlig i 2011.

Arbeidsmarkedet i Norge har utviklet seg svakt gjennom de siste to årene med kraftig fall i yrkesdeltakelsen og sysselsetting i privat sektor. Når veksten i den registrerte ledigheten likevel har vært relativt moderat, skyldes det at mange har trukket seg ut av arbeidsmarkedet, og at vi har hatt finansielt handlingsrom til å ekspandere offentlig sektor. NHO er bekymret for at denne utviklingen kan ytterligere forrykke balansen vi har hatt mellom sysselsetting i skattefinansiert sektor og markedsfinansiert sysselsetting. Over tid vil dette kunne svekke vekstevnen i norsk økonomi.

Den største delen av norsk internasjonal handel skjer innefor EUs indre marked, og norsk økonomi kan ikke i lengden isoleres fra utviklingen i Europa. Den politikken som føres for å møte utfordringen i EU vil også få konsekvenser for oss. I behandlingen av det foreliggende statsbudsjettet må det derfor tas hensyn til en fortsatt skjerpet konkurransesituasjon for norske bedrifter, og en øket konkurranse om å tiltrekke seg investeringer i etablerte og nye bedrifter.

Gir Nasjonalbudsjettet et for optimistisk bilde av økonomien?

Nasjonalbudsjettet tegner et optimistisk bilde av utviklingen i norsk økonomi utover i 2011. Anslagene for vekst er klart over prognosene fra Norges Bank og Statistisk sentralbyrå. Anslagene ligger også på flere områder høyere enn Næringslivets økonomibarometer gir grunnlag for. Næringslivets økonomibarometer viser nå at NHOs medlemsbedrifter er tilbakeholdne med å øke investeringene fra et meget lavt nivå og at dette særlig skyldes to forhold: 1) et generelt lavt aktivitetsnivå og ledig kapasitet, og 2) svak kostnadmessig konkurransevne som gjør det aktuelt å flytte produksjon ut av Norge. NHO mener derfor Nasjonalbudsjettet kan tegne et for optimistisk bilde av utviklingen i norsk økonomi i 2011.

Den økonomiske politikken må prioritere vekstevne og verdiskaping

Den økonomiske politikken må balanseres mellom flere hensyn. På lengre sikt står Norge foran betydelige utfordringer knyttet til demografisk utvikling og behovet for å finansiere tiltak for å møte klimautfordringene. Det er derfor viktig at bruken av oljepenger styrker vekstevnen. Samtidig er det viktig at politikken ikke bidrar til særnorsk renteøkning og sterkere krone som vil svekke bedriftenes evne til verdiskaping.

NHO mener det er positivt at utviklingen i norske økonomi gjør at vi nå har handlingsregelen i sikte. Merforbruket er på 7,4 mrd som er langt bedre enn ventet for et år siden. Den positive utviklingen gjør det mulig for regjeringen å komme tilbake på handlingsregelen i 2012. Dette betyr at vi ikke er like utsatt for sønorske rentehevinger, sterk krone og svekkelse av konkurransevnen for norsk konkurranseutsatt næringsliv. Men like fullt er de prioriteringene som gjøres i statsbudsjettet viktige, både for å sikre balansen mellom offentlig og privat sektor, men ikke minst for å bidra til økt investeringsvilje i næringslivet.

Bare 13 prosent går til vekstfremmende investeringer

Stortinget la ved innføringen av handlingsregelen til grunn at de ekstra oljeinntektene på statsbudsjettet skal brukes på å utvikle fremtidens verdiskaping, med satsing på infrastruktur, utdanning, forskning og vekstfremmende skatte- og avgiftslettelser. Dette statsbudsjettet er det sjette som legges frem av den sittende regjering. I denne perioden har utgiftene over statsbudsjettet økt med 50 prosent i løpende priser.

NHO konstaterer at det bare er 13 prosent av handlingsrommet fra oljepengene i denne regjeringens budsjetter som har gått til vekstfremmende investeringer. Vi vil derfor oppfordre Stortinget til å nedprioritere tiltak som gir varige driftsutgifter, og prioritere tiltak på utgifts- og skattesiden som fremmer vekstevne og verdiskaping. Særlig viktig er det at innretningen av skattesystemet stimulerer til at det blir mer lønnsomt å arbeide, til vekst gjennom økt forskningsinnsats, økte investeringer og etablering av ny virksomhet i Norge.

2. Skatt må stimulere til investeringer i bedriftene

For å øke næringslivets investeringer og verdiskaping lokalisert i Norge, er det helt sentralt at skattesystemet er internasjonalt konkurransedyktig. NHO vil fremheve noen forhold hvor det etter vårt syn er mulig for Stortinget å forbedre dagens skattesystem.

Eiendomsskatt bare på næringsseiendom – rammer spesielt reiselivet

Regjeringen foreslår at kommunene skal kunne skrive ut eiendomsskatt på all næringsseiendom, uten å måtte skrive ut skatt på boliger og fritidseiendommer. NHO mener det er uheldig å legge opp til at skattebyrden i enda større grad veltes over på næringslivet. Regjeringen burde fjernet adgangen til å utskrive eiendomsskatt bare på verk og bruk – industrivirksomhet - i stedet for å utvide bestemmelsen til å gjelde all næringsseiendom.

Dagens regelverk for eiendomsskatt er foreldet, mangelfullt og uklart. NHO er av den oppfatning at det bør utarbeides et klarere saksbehandlings- og verdsettelsesregelverk som sikrer større likebehandling av skattyterne, før kommunene gis ytterligere adgang til å innføre eiendomsskatt.

I reiselivsbransjen har mange eiere opplevd økt formuesskatt som følge av nye verdsettelsesregler. Dersom det i tillegg blir økt eiendomsskatt på de samme byggene, frykter vi konsekvensene for reiselivsbedriftene som til dels er preget av svak lønnsomhet og svekket etterspørsel i kjølvannet av finanskrisen.

”Snikbrudd” på skatteløftet

Regjeringen har definert den kommunale eiendomsskatten utenfor skatteløftet om å holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret i forhold til 2004. Når regjeringen nå vil legge til rette for at kommunene enklere kan innføre eiendomsskatt og stimulerer dem til å bruke denne, ser NHO det som et ”snikbrudd” på skatteløftet. Fra 2004 til 2009 har eiendomsskatten økt fra 3,5 til 6,5 milliarder kroner, og fortsatt vekst er ventet i 2010 og 2011. Dette er selvfølgelig også en del av det samlede skatte- og avgiftsnivået. Denne økte skattebyrden kommer i tillegg til de siste årenes skjerpede formuesskatt på næringsseiendom og aksjer.

Avskrivningsreglene må bedres

Den alminnelige satsen for saldoavskrivninger i maskingruppen bør heves. NHO mener dette vil bidra til å styrke det norske skattesystemets konkurransevne, spesielt i en situasjon der investeringene i norske bedrifter er svært lave. Mange konkurranseutsatte bedrifter står også framover overfor spesielt store utfordringer, i form av høye lønnskostnader og rekordlav kapasitetsutnyttelse hos handelspartnerne. Provenyvirkningene er ikke særlig store, men vil ha betydning for bedriftenes investeringsbeslutninger.

Våre naboland har både høyere avskrivningssatser og følger i større grad et funksjonalitetsprinsipp ved grupperingen av de ulike driftsmidlene. Klassifiseringen av driftsmidler bør endres slik det legges avgjørende vekt på driftsmidlets funksjon. Det innebærer at utstyr som tjener produksjonsformål plasseres i maskingruppen selv om de i henhold til fysisk utrustning kan være å anse som anlegg. Dette vil gi langt bedre skattemessige vilkår for investeringer i store industrianlegg og er av betydning for lokaliseringen av slike. Tiltaket vil bidra til mer investeringer i Norge i høyteknologiske arbeidsplasser.

Formuesskatt på arbeidende kapital bør fjernes

Det som særlig skiller skattene for norsk næringsliv fra andre land er den særnorske formuesskatten. Ti næringsorganisasjoner og et flertall av velgerne ønsker å kutte den særnorske formuesskatten på arbeide kapital - skatten på selve arbeidsverktøyet i bedriftene.

Det er skuffende at regjeringen ikke foretar noen lettelser når det gjelder formuesskatt på arbeidende kapital. I OECD er det bare Frankrike og Sveits som fortsatt har formuesskatt i tillegg til Norge. I Frankrike er det unntaksregler for næringskapital; i Sveits er formuesskattesatsene meget lave.

Det er særnorsk at vi ikke har noen begrensingsregel for total beskatning i forhold til inntekt, som normalt regnes som grunnlaget for betalingsevne. Formuesskatten legger en stor stein til byrden av effektiv skatt for private investeringer i bedrifter. I det minste bør derfor 80-prosent regelen gjeninnføres.

3. Arbeidsmarkedet - arbeidslinjen må prioriteres

NHO mener at årets statsbudsjett ikke inneholder grep som styrker arbeidslinjen nok til å møte de langsiktige utfordringene. Norge har både lav arbeidsledighet og høy yrkesdeltakelse, men erfaringen fra de siste to årene har vist at dette lett kan endres. Dette er viktige bærebjelker i arbeidslinjen, men NHO mener det er betydelig potensial for å få flere i arbeid, gitt en politikk som styrker arbeidslinjen. Om lag 1 av 5 i yrkesaktiv alder er på helserelaterte ytelser, en betydelig økning de siste 15 årene. Det må føres en politikk for å bremse frafallet fra arbeidslivet. Det bør ikke innføres generelle velferdsordninger som trekker ned samlet arbeidstid. Fedrekvoten kan økes uten å utvide samlet permisjonstid.

NHO mener følgende må til for å styrke arbeidslinjen:

Regelverket må utformes slik at det i større grad lønner seg å jobbe

Dagens regelverk stimulerer i for liten grad til økt arbeidsinnsats for personer på trygd. For eksempel får en mottaker (enslig uten barn) på Arbeidsavklaringspenger like stor nettoinntekt ved å jobbe 1 dag som 4 dager i uken.¹ Arbeidsavklaringspenger er erstatning for bortfall av arbeidsinntekt. Det bør derfor ikke gis barnetillegg i ordningen. Det må bli mer lønnsomt å jobbe fremfor å gå på trygd, for eksempel gjennom endringer i skattesystemet.

Opplæring som bedrer ungdommens muligheter i arbeidsmarkedet

NHO mener det innenfor rammen av budsjettet er fornuftig at grunnopplæring og høyere utdanning er gitt betydelig økede bevilgninger. Andelen unge som går over på trygd uten å ha vært innom arbeidslivet er økende. I stor grad er dette unge som ikke har noen fullført opplæring. Det er særlig to tiltak som bør prioriteres: Det ene er styrking av lese-, skrive- og matematikkopplæringen gjennom hele grunnskolen. Det andre er å videreutvikle ordningen med praksisbrev gjennom opplæring i bedrift etter avsluttet grunnskole, slik at dette fremstår som et klart alternativ for skoletrøtt ungdom.

Ikke nye generelle ordninger som forkorter arbeidstiden

Å utvide fedrekvoten er riktig, men NHO er ikke enig i å utvide den totale permisjonstiden fra 46 til 47 uker. Tredeling bør skje innenfor dagens rammer. Hensikten med foreldrepermisjonen er å legge til rette for at begge foreldrene skal være yrkesaktive. En ytterligere utvidelse av den totale permisjonstiden bidrar til å svekke tilhørigheten til arbeidslivet.

Tidlig innsats for å få flere til å bli værende i arbeid

Sykefravær og ledighet er for mange inngangsporten til uføretrygd. Det er gledelig at sykefraværet nå går ned. Regjeringens anslag om nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet for 2011 uttrykker ikke partenes ambisjoner om å redusere fraværet ytterligere. NHO mener det burde satses mer på aktive arbeidsmarkedstiltak. Selv om antallet ledige ikke ser ut til å bli like høyt som forventet, viser tall fra Nasjonalbudsjettet at antallet personer varig eller midlertidig utenfor arbeidslivet stadig stiger. For disse må det satses på aktive arbeidsmarkedstiltak fremfor et passivt løp på ytelser. NHO er positive til at Regjeringen setter av

¹ Fra trygd til arbeid, Stortingets Utredningsseksjon, s. 4

153 millioner til sykefraværstiltak. NHO forventer imidlertid at tilretteleggingstilskuddet til IA-virksomheter justeres ved behov i forhold til endringer i bruk av graderte sykmeldinger.

Pensjonsreformen må stimulere til arbeid

Når pensjonsreformen trer i kraft kan personer over 62 år motta både korttidytelser og pensjon samtidig. Regjeringen har varslet en gjennomgang av regelverket i 2011. I dette arbeidet mener NHO det er viktig med begrensninger som forhindrer doble ytelser og at tilpasninger støtter opp under at arbeid skal lønne seg.

Regjeringen legger opp til at pensjonistene samlet skal betale mindre skatt. Innenfor et opplegg der samlet skatte- og avgiftsnivå skal være tilnærmet konstant, er generelt lavere skatt på pensjonsinntekt ikke en skattelettelse som fremmer vekst og sysselsetting. Mer pensjon etter skatt gjør det lettere for flere å velge ikke å arbeide.

Øke innvandreres yrkesdeltakelse

Økt migrasjon stiller det norske samfunn og arbeidsliv ovenfor store utfordringer. Ifølge Nasjonalbudsjettet har innvandrerbefolkningen ”langt lavere yrkesdeltakelse enn gjennomsnittet og bruken av trygdeordninger er stor.”² I SSBs siste befolkningsfremskrivninger antas det at innvandrerbefolkningen vil dobles i løpet av de neste 15 årene. Utfordringene med lav yrkesdeltakelse i denne gruppen vil dermed vokse. For arbeidsinnvandrere, som i dag har høy yrkesdeltakelse, er yrkesdeltakelsen på lengre sikt usikker. Uansett er arbeidsinnvandring ikke løsningen for de langsiktige utfordringene som følger av eldrebølgen, jfr. Perspektivmeldingen.

Lavere yrkesdeltakelse i innvandrerbefolkningen henger sammen med både lav kompetanse (inklusive språk- og samfunnskunnskaper) og kulturelle forskjeller. Det brukes allerede store ressurser på dette feltet. Ett tiltak som bør vurderes, er et bedre system for å vurdere innvanderes formelle og reelle kompetanse. I dag er det for stort fokus på formell godkjenning av utdanning fra utlandet, og for lite på hvilke kunnskaper og ferdigheter den enkelte har som er anvendbar i arbeidslivet.

Sterkere tiltak mot svart arbeid og trygdemisbruk

Misbruk av trygd undergraver tilliten til velferdsordningene. Det kan også føre til at lovlydige virksomheter ikke klarer seg i konkurransen med bedrifter som driver ulovlig og useriøst. Regjeringen vil styrke NAVs innsats mot trygdemisbruk med 5 millioner kroner i 2011. NHO er positiv til dette, men mener bevilgningen kunne vært større. Hittil i år har NAV anmeldt henholdsvis 40 og 25 prosent færre forhold sammenlignet med 2009 og 2008. NHO er også positiv til at regjeringen bevilger 10 millioner til igangsettelse av et treparts bransjeprogram i renholdsbransjen for å fremme seriøse arbeidsforhold.

NHO går imot bedriftsfinansiering av fagforeningsvirksomhet

Regjeringen foreslår nå å utvide ordningen med regionale verneombud til å gjelde renholdsbransjen og hotell- og restaurantbransjen. Ordningen tvangsfinansieres av bedriftene, mens de regionale verneombudene settes i og oppnevnes av fagorganisasjonene. Dette er i realiteten en bedriftsfinansiering av fagforeningsvirksomheten. Tilsynsoppgaver er et offentlig ansvar. NHO krever at Arbeidstilsynet skal administrere og organisere driften. Regionale verneombud skal settes av Arbeidstilsynet etter ordinære ansettelsesprosedyrer.

² Nasjonalbudsjettet, St.meld. nr. 1 2010-2011, s. 81

4. Samferdsel – etterslepet øker

Sterk satsing på vedlikehold, men Nasjonal transportplan oppfylles ikke

NHO er positiv til at regjeringen fortsatt satser på samferdsel og at bevilgningene øker i forhold til tidligere år. Det er også positivt at det brukes mye midler til vedlikehold. Det er viktig å ta vare på den eksisterende infrastrukturen, og behovet er stort etter mange års nedprioritering. NHO mener det er verdt å merke seg at ved å overoppfylle rammen til Nasjonal transportplan på dette området, så greier man likevel kun å stoppe forfallet, ikke redusere det enorme vedlikeholdsetterslepet. Det betyr at selv om rammen til vedlikehold i Nasjonal transportplan oppfylles, vil ikke vedlikeholdsetterslepet bli redusert.

Stort og økende etterslep på investeringer

NHO konstaterer at ved å summere bevilgningene til investeringer, drift og vedlikehold til vei og jernbane, greier ikke regjeringen å oppfylle sin egen Nasjonal transportplan. Etter to år er det samlede etterslepet nå på om lag 2,3 mrd. kr., og hele 3,1 mrd. kr. under rammen for planlagt investeringsnivå. NHO mener det nå er viktig å hente inn mest mulig av etterslepet i forhold til NTP-rammen. Profilen på budsjettet med sterkt fokus på vedlikehold gjør også at midler til investeringer nedprioriteres. Dette betyr at viktige investeringer skyves ut i tid. NHO mener dette er uheldig da nyinvesteringer er et særskilt viktig tiltak for å gi bedre fremkommelighet og reduserte avstandskostnader for næringslivet.

Behov for raskere og smartere samferdselsutbygging

NHO mener at regjeringen i denne situasjonen må ta i bruk alternative måter å gjennomføre prosjektene. Dagens modell for gjennomføring gir lite effektiv ressursbruk. Plankapasiteten er for lav og planprosessen tar for lang tid. Regjeringen bør åpne for prosjektfinansiering som offentlig-privat samarbeid og flerårig budsjettering innenfor samferdsel slik at vi kan bygge ut vei og jernbane langt raskere enn i dag. Dette vil gi klare tids- og kostnadsbesparelser både for næringslivet og samfunnet for øvrig.

Positiv kollektivsatsing

Statsbudsjettet representerer en positiv satsing på kollektivtransport i norske byområder gjennom økning av nivået på belønningsordningen for bedre kollektivtransport på om lag 100 mill. kr. Regjeringen har med dette vært lydhør overfor næringslivet og gjort grep som vil være et bidrag til miljøforbedringer. Det mangler imidlertid satsing på fremkommeligheten for næringslivets transport, ved at det ferdigstilles for lite kollektivfelt.

Utbyttet fra Avinor og Baneservice bør reduseres

NHO støtter ikke regjeringens forslag om 315 millioner kroner i utbytte fra Avinor. Det er fremdeles store, uløste investeringsutfordringer i lufthavnsnettverket, og høye utbytter vil svekke Avinors evne til å gjennomføre nødvendige og lønnsomme investeringer. Dette vil uvilkarlig også medvirke til at Avinor må holde luftfartsavgiftene høye, noe som vil gi høyere flypriser og svekke flyselskapenes økonomi. Også utbyttet fra Baneservice bør reduseres.

5. Forskning, innovasjon og kompetanse

NHO mener regjeringen burde ha økt innsatsen for forskning og utvikling gjennom å styrke brukerstyrte programmer, gjennom skatteincentiver rettet direkte mot bedriftenes egen innovasjon slik som den vellykkede SkatteFunn-ordningen, og gjennom andre tiltak som gjør Norge til et attraktivt lokaliseringsland for forskning og utvikling.

For at flere elever skal kunne få læreplass og for å stimulere bedriftene til å ta inn flere lærlinger, bør basistilskuddet per lærling økes til samme nivå som elevkostnaden i videregående skole.

Svakt forskningsbudsjett

Forslaget til statsbudsjett for forskning og innovasjon styrker ikke Norge som et attraktivt land for forskning og innovasjon. Et forskningsstatsbudsjett på 547 millioner kroner ekstra gir 2,4 prosent nominell vekst. Med en anslått konsumprisindeks på 1,8 prosent og en antatt lønnsvekst på om lag 3 prosent, er dette tilnærmet nullvekst. Veksten på 3 milliarder kr til Fondet for forskning og nyskaping er blant de svakeste noensinne.

SkatteFUNN bør styrkes

SkatteFUNN er et viktig tiltak som stimulerer til økt forskning og innovasjon i næringslivet og en forbedring av denne ordningen vil gi god samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Regjeringen bør styrke SkatteFUNN ved å øke timesatsen fra 500 kroner til 1.000 kroner og fjerne taket på antall timer som er fradragsberettiget. Videre bør fradraget som i dag er henholdsvis 18 % for små og 20 % for store bedrifter heves til 25 %. Taket for hvor mye FoU som gir grunnlag for fradrag bør også heves fra dagens 5,5 til 10 millioner kroner. NHO vil ta dette spesielt opp i sammenheng med at endringer i ordningen nå er på høring.

I tillegg burde SkatteFUNN vært styrket i forhold til forskningsintensive unge bedrifter (FUB). Vekstforslaget på 10 millioner kroner til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) er skuffende lite ambisiøst. Mange gode prosjekter blir avvist på grunn av for stramme budsjetttrammer. Brukerstyrt innovasjonsarena kunne med fordel vært økt med 100 millioner kroner. Det bør dessuten innføres adgang til direkte fradragsføring av FoU- kostnader.

6. Energi og klima - stort sprik mellom ambisjoner og satsing

Klimaambisjonene følges ikke opp

Regjeringens klimaambisjoner blir ikke reflektert i Statsbudsjettet. NHO registrerer at budsjettforslaget inneholder svært få konkrete klimatiltak. Skal regjeringen klare å følge opp klimaambisjonene, må det nå komme et taktskifte. Vi etterlyser en mer helhetlig og offensiv politikk som ser klima, energi og verdiskaping i sammenheng.

I Soria Moria II sier regjeringen at grønne arbeidsplasser innenfor energiproduksjon og miljøteknologi skal bli en ny vekstnæring i Norge. Utover den utvalgte CCS-satsingen på Mongstad mangler tilstrekkelig konkret og målrettet innsats for utvikling av ny og utprøving av eksisterende teknologi, både for det norske og internasjonale markedet.

Energieffektivisering i bygg styrkes ikke til tross for svært samfunnsøkonomiske lønnsomme miljøtiltak dokumentert gjennom nærmest årlige utredninger. Dette bør forbedres, og spesielt bør tiltak i eksisterende bebyggelse prioriteres.

Klimaforliket fra 2008 setter ambisiøse mål for norske klimagassutslipp. Klimakur-rapporten tidligere i år bekrefter imidlertid at det ikke finnes enkle tiltakspakker som raskt og billig bringer oss frem til klimaforlikets mål. I påvente av en utsatt klimamelding tar heller ikke statsbudsjettet for 2011 vesentlige skritt som gir realistiske forutsetninger for å nå disse nasjonale utslippsmålene.

Viktig med nytt miljøteknologiprogram

NHO støtter opprettelsen av et nytt miljøteknologiprogram som bidrar til utvikling av næringsvirksomhet basert på miljøteknologi i Norge. Bedriftene har stort behov for både et større miljøteknologiprogram til utvikling og utprøving av teknologi, og for egne ordninger som gjør det mulig å gjennomføre dyre, klimagassreducerende tiltak i Norge. Økningen på 167 mill. kr. for kommersialisering av miljøteknologi er en start. I forhold til de klimapolitiske ambisjoner norske myndigheter har, trengs likevel innsats i en annen størrelsesorden.

NHO registrerer at det skal opprettes et programråd for miljøteknologiprogrammet som skal gi anbefalinger om prioriteringer fra 2012. NHO mener at næringslivet må få en aktiv rolle i dette rådet, og at de beste prosjektene med størst kommersielt potensial identifiseres allerede i 2011.

I for stor grad har tidligere ordninger vært preget av stadig omskiftende prioriteringer eller øremerkinger som vanskeliggjør langsiktig utviklingsarbeid for bedriftene. NHO forventer at miljøteknologiprogrammet videreføres også etter 2013, da omleggingen til et mer miljø- og klimavennlig samfunn krever langsiktige rammevilkår.

7. Modernisering av offentlig sektor

En effektiv offentlig sektor – med god kvalitet i tjenestetilbudet – er et vesentlig konkurransefortrinn for norsk næringsliv. Skal norsk næringslivs konkurransekraft styrkes, kreves det tydelige tiltak for å bedre samfunnets ressursbruk innenfor offentlig forvaltning og tjenesteproduksjon.

Målt som andel av fastlands-BNP anslås de offentlige utgiftene i Norge til å være nesten 60 pst. i 2011. Dette er høyt i internasjonal sammenheng. Veksten i offentlig sektor har de siste årene også vært høyere enn veksten i verdiskapingen. De siste fem årene har antall offentlig ansatte økt med nærmere 80 000 personer, de fleste innen kommuneforvaltningen. Fra 2 kvartal i fjor til 2 kvartal i år har antall offentlig ansatte økt med 18.300, mens antall i privat sektor har gått ned med 29.000 i samme periode. I tillegg har lønnsutviklingen i offentlig sektor de to siste årene vært høyere enn i privat sektor. Denne utviklingen vil ikke være bærekraftig over tid.

Slipp til konkurranse og private løsninger

Omstilling og nyskaping er nødvendig for å møte framtidens utfordringer som følger av en aldrende befolkning. For å utvikle morgendagens løsninger pekes det ofte på betydningen av et godt og tett samspill mellom offentlig sektor og næringsliv. Bruk av konkurranse i offentlig tjenesteproduksjon er et nyttig korrektiv og supplement til ordinær offentlig tjenesteproduksjon, samtidig som det stimulerer til innovasjon i tjenestene til det beste for brukerne.

Nøytral momsordning for staten og helseforetakene

Dagens merverdiavgiftsregelverk gir statlige enheter og helseforetak et økonomisk motiv til å utføre avgiftspliktige tjenester med egne ansatte fremfor å kjøpe slike tjenester fra private bedrifter. Årsaken er at offentlig sektor i hovedsak ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift. Som et eksempel kan nevnes at et sykehus som kjøper renholds- og vakttjenester vil få en økt kostnad på 25 prosent i form av merverdiavgift i forhold til om disse tjenestene utføres med egne ansatte.

Det er et grunnleggende prinsipp at merverdiavgiftsregelverket ikke skal føre til konkurransevridning. NHO ber derfor om at det innføres en nettobudsjetteringsordning, som vil føre til at merverdiavgiften ikke blir styrende for om man velger å utføre tjenester med egne ansatte eller kjøpe tjenestene fra andre. En slik ordning vil ivareta hensynet til likeverdige konkurransevilkår. Tiltaket har ingen negative provenyeffekter for staten, men kan føre til at man får mer helse for hver krone som bevilges til sykehusene. Momsomlegging bidrar også til nødvendig modernisering av offentlig sektor.